

Stručni rad

UDK: 343.1:347.237.4:343.144:343.122:2-266

Mr. sc. Igor Jovović¹

**SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE –
PRIMJENA U PRAKSI**

Sažetak

Sporazum o priznanju krivice je institut angloameričkog pravnog sistema koji posljednjih trideset godina zauzima značajno mjesto u krivičnoprocesnim zakonodavstvima evropskih zemalja, približavajući na taj način dva različita pravna sistema.

U Zakonu o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, pregovaranje o sporazumno priznanju krivice tretira se u članu 231. Sporazum se može zaključivati bez obzira na vrstu krivičnog djela. Ovaj institut se svakodnevno prihvata u novo evropsko zakonodavstvo, a njegova primjena se konstantno širi i modifikuje. Iako je još uvijek na meti mnogih kritika, naročito evropskih i konzervativnih pravnih stručnjaka, evidentno je da je uvođenje ovog instrumenta polučilo vidljive rezultate.

Ključne riječi

sporazum, priznanje, krivica, zakon, tužilac, krivični postupak.

PLEA AGREEMENT - APPLICATION IN PRACTICE

Abstract

The plea agreement is the Institute of Anglo-American legal system that, in the last thirty years, has a significant place in the criminal procedure legislation of European countries, integrating in that way two different legal systems.

In the Criminal Procedure Code of Bosnia and Herzegovina, the negotiation of a consensual confession of guilt is treated in Article 231. The agreement can be concluded regardless of the type of crime. This institute is daily accepted

---

¹ Institucija: Notarski ured Jovović, Sarajevo

to the new European legislation and its application is constantly expanding and modifying. Although it is still the target of much criticism, especially by European and conservative legal experts, it is evident that the introduction of this instrument has achieved visible results.

Key words

agreement, confession, guilt, law, prosecutor, criminal procedure

1. UVOD

Sporazum o priznanju krivice (*plea bargaining*) je institut koji je karakterističan za anglosaksonske krivične postupke, odnosno tzv. Adverzijalne (stranačke) tipove krivične procedure, ali je danas široko prihvaćen u brojnim kontinentalno-evropskim krivičnoprocesnim zakonodavstvima, pa se čak ponekad u teoriji govori i o svojevrsnoj zarazi ovakvim rješenjem (*plea bargaing infection*)².

Nakon što je to prva učinila Italija krajem XX vijeka, početkom XXI vijeka više država kontinentalne Evrope, među koje spada i Bosna i Hercegovina, je radikalno izmjenilo svoje krivičnoprocesno zakonodavstvo pod uticajem anglosaksonskog krivičnog prava. Tako, italijanski Zakonik o krivičnom postupku, od 24. oktobra 1988. godine, predviđa ustanovu primjene kazne na prijedlog stranaka - član 444. - 448. (tzv. *patteggiamento*, pogodba). Sporazum među njima ne odnosi se samo na oblik u kojem treba da se provodi postupak, nego i glavnu stvar, time što određuje kaznu koja treba da se izrekne u konkretnom slučaju. Sporazum je bitan uslov za provođenje posebnog postupka, ali to ne isključuje mogućnost da optuženi uživa sve bitne pogodnosti koje su predviđene i onda ako državni advokat nije dao saglasnost za posebno postupanje³.

U državama kontinentalne Evrope sve više prevladava shvatanje o neminovnosti izmjena tradicionalne strukture krivičnog postupka i tradicionalnih krivičnoprocesnih načela i u savremenom krivičnom postupku sve važniji postaju instituti koji omogućavaju njegovo skraćenje ili njegov brži završetak na osnovu saradnje osumnjičenog, odnosno

---

² Škulić, M.: (2009) Osnovne novine u krivičnom procesnom pravu Srbije. Nova rešenja u krivičnom procesnom zakonodavstvu, teoretski i praktični aspekt, Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksu, Beograd.

³ Pavišić, B.: (2002) Italijanski krivični postupak. Pravni fakultet Rijeka, str. 199-201.

optuženog sa organima krivičnog postupka. Među tim institutima se ističe sporazum o priznanju krivice⁴.

Evropski zakonodavci dugi niz godina gledali su nepovjerljivo prema rješenjima koja potiču iz anglosaksonskog pravnog područja i institutima na kojima je počivao i funkcionisao takav pravni sistem, te ostajali priklonjeni svojim tradicionalnim načinima rješavanja sudskih postupaka. Međutim, kako bi se povećala efikasnost zakonodavstva došlo je do međusobnog strujanja rješenja između evropsko-kontinentalnog i anglosaksonskog sistema, pri čemu je ipak preuzimanje istih snažnija osobina evropskih država. Suočeni sa neefikasnim procesnim rješenjima i konstantnim povećanjem broja krivičnih predmeta u sudu, u Evropi dolazi do zaokreta od inkvizicionog ka adversarnom sistemu⁵.

Ovaj krivično procesni institut se svakodnevno prihvata u novo evropskozakonodavstvo, a njegova primjena se konstantno širi i modifikuje. Iako još uvijek na meti mnogih kritika, naročito evropskih i naročito konzervativnih pravnih stručnjaka, evidentno je da je uvođenje ovog instrumenta polučilo vidljive rezultate. Ipak, u zemljama koje nemaju dugu tradiciju primjene ovog instituta, vidljivo je da je procenat njegove upotrebe značajno manji u odnosu nadruge zemlje, poput Sjedinjenih Američkih Država ili Engleske. S druge strane, evropske zemlje prilagođavaju ovaj institut svojim uslovima i pravnoj tradiciji. Usljed takvih modifikacija, dolazi do implikacija i na druga pitanja pravila krivičnog postupka. Stoga, u literaturi se nailazi na mišljenja da se radi o određenoj vrsti kalema. U praksi, u našem pravu, primijećena su sporna pitanja u primjeni ovog instituta, u određenim slučajevima kod krivičnih djela homogenog koneksiteta.

Ovaj institut ima i određene slabosti i mane koje su najvećim dijelom posljedica njegove nepravilne primjene. Njegove prednosti prevazilaze njegove slabosti. U situaciji kada je većina sudova u Bosni i Hercegovini pretrpana krivičnim predmetima i kada krivični postupci u mnogim predmetima traju više godina ovaj institut je neophodan i nužan.

---

⁴ <http://weblibrary.apeiron-uni.eu:8080/WebDokumenti/10006-poglavlje.pdf> (datum pristupa, 05.04.2017.)

⁵ Turanjanin, V.: (2011) Uvođenje adversarnog sistema u Rusiji kroz prikaz dva najvažnija instituta – Porotu i Sporazum o priznanju krivice, Glasnik prava. Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu.

2. PRAVNA PRIRODA KRIVIČNE NAGODBE

Sporazum o priznanju krivice je sporazum *sui generis*, ne i ugovor kojisačinjavaju stranke i branilac s ciljem da okončaju određeni krivičnoprocesnipredmet bez održavanja glavnog pretresa koji obavezno podnosi sudu, a koji proizvodi pravne posljedice ne neposredno, već presudom koju donosi sud, nakon što je prethodno prihvatio sporazum⁶.

Nagodba o priznanju krivice, sama po sebi, nije koncipirana kao dobrovoljni sporazum (ugovor) i to zbog svojih prinudnih elemenata. Oba tužioca, državni u krivičnim predmetima i civilni u parnici, često vrše prinudu na tuženog, nudeći nagodbe od podnošenja njihove tužbe. Nakon što parnica započne, adversalna teorija pretpostavlja da suprotstavljene stranke u sporu mogu proizvesti slične ili jednake troškove za postupanje pred sudom⁷.

Tužilac u krivičnom postupku može ostvariti prinudu jednostrano u svrhu podsticanja nagodbe, naprimjer, prijeteći dugotrajnim pritvorom. Optuženi ne može ništa učiniti kao odgovor, osim da odbije prijedlog za nagodbu⁸.

Sporazum o priznanju krivice mora se odnositi na sve tačke optužnice, jer nema djelimičnog priznanja krivice i na bazi takvog priznanja i sačinjavanja nepotpunog sporazuma o priznanju krivnje⁹.

Praksa pokazuje da tužioci i odbrana rijetko dogovaraju okvir za kaznu i da, po pravilu, idu na konkretizaciju kazne, čak i kod teških krivičnih djela. Na ovaj način odmjeraivanje i individualizacija kazne potpuno prelazi u ruke stranaka i branioca, a sud dolazi u situaciju da samo potvrđuje već dogovorenu kaznu.

Kritičari ovog instituta uzimaju ovu činjenicu kao najozbiljniji argument za tvrdnju da se na ovaj način sudska pravda zamjenjuje administrativnom

---

⁶ Blagojević, M.: (2005) Ogleđi iz krivičnog procesnog prava“ (odabrani autorski radovi), Štampa. Dobo, str. 276.

⁷ Zacharias, C.F.: (1998) Justice in Plea Bargaining. William and Mary Law Review, Vol. 39, Issue 4, Article 4, 1127

⁸ Simović, M.: (2011) O nekim aspektima instituta krivične nagodbe“, Angloameričko i evropsko kontinentalno pravo. Pravni život, Časopis za pravnu teoriju i praksu, broj 9/2011, godina LX, Knjiga 547, 1-1016. Beograd, str. 865-866.

⁹ Sijerčić-Čolić, H., et al.: (2005) Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini. Savjet/Vijeće Evrope i Evropska komisija, Sarajevo, str. 623.

pravdom. Optuženi koji u sporazumu dobije kaznu koja je ispod zakonom propisanog minimuma, ima u fazi izvršenja kazne i druge mogućnosti za smanjenje kazne (pomilovanje, uslovni otpust), tako da na kraju kazna u očima javnosti može postati simbolična. Kredibilitet suda može biti dovoljno ugrožen ukoliko tužilac zanemari ciljeve opće i pojedinačne prevencije i kao glavni cilj postavi smanjenje broja predmeta. Zbog toga će sud prilikom razmatranja svakog sporazuma voditi računa o interesu pravde i cijeliti da li dogovorena sankcija dovoljno štiti interese javnosti¹⁰

3. SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE – PRIMJENA U BIH

Sporazum o priznanju krivice je novi institut u našem procesnom zakonodavstvu, nepoznat našoj dosadašnjoj pravnoj regulativi, iako je veoma zastupljen i u upotrebi u zemljama sa primjenom adversarnog sistema prava, gdje u primjeni istog mogu nastupiti različiti problemi, naročito kad se imaju u vidu nejasnoće u zakonskim rješenjima, te argumenti koje iznose pravni stručnjaci koji osporavaju primjenu ovog instituta, što sve može dovesti do ograničene primjene istog, zbog nedovoljnog poznavanja i svrhe uspostavljanja ovog instituta u našem procesnom zakonodavstvu¹¹. Njime stranke disponiraju predmetom krivičnog postupka i on se zasniva na adaptaciji angloameričke procesne ideje da samo sporni predmeti zahtijevaju punu procesnu obradu¹².

Stupanjem na snagu Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka Bosne i Hercegovine završena je reforma krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine. Navedeni naponi u ovoj oblasti naročito su se prepoznali osnivanjem Suda Bosne i Hercegovine. Proces reformi je svakako pratio i proces harmonizacije i to na dva nivoa - na nivou usklađivanja sa međunarodnim standardima, ali i unutar same Bosne i Hercegovine¹³.

---

¹⁰ Ibid, Simović, M.,

¹¹ Modul 4. Krivična oblast – skraćeni krivični postupci (2006), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

¹² Damaška, M.: (1997) O miješanju inkvizitornih i akuzatornih procesnih formi. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, broj 2/1997, str. 383.

¹³ Sijerčić-Čolić, H.: (2003) Rasprava o reformi u krivičnom pravosuđu i krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, s posebnim osvrtom na novo krivično procesno pravo. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu 10 (2003) 1, 181-208.

Analizirajući Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine¹⁴, Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske¹⁵, Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine¹⁶ i Zakon o krivičnom postupku Brčko Distrikta¹⁷ i način na koji je obrađen institut pregovaranja o krivici, odnosno sporazum o priznanju krivice zanemarujući jezičke i numeričke razlike može se reći da se radi o gotovo identičnom zakonskom rješenju.

Svrha primjene pregovaranja i zaključivanja sporazuma o priznanju krivice je zamišljena da u potpunosti iskoristi nedovoljne sudske resurse i da se time unaprijedi jednakopravno ostvarivanje pravde u skladu s načelima pravičnosti. Iako nazvan „skraćeni postupak” u domaćem zakonodavstvu, to ne treba značiti i osiguravanje manjeg stepena poštivanja i zaštite osnovnih ljudskih prava. Sporazum o priznanju krivice omogućava maksimalno ubrzavanje postupka što doprinosi većoj ažurnosti sudova u rješavanju predmeta, većoj efikasnosti i ekonomičnosti, a osumnjičenima, odnosno optuženima omogućava pravo na suđenje bez odlaganja u razumnom roku, bez ikakvog odugovlačenja i neizvjesnosti od dužine trajanja postupka, te nepotrebno dokazivanje činjenica koje nisu sporne i smanjenje troškova krivičnog postupka¹⁸.

Član 231. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine omogućava pregovaranje između osumnjičenog, odnosno optuženog, njegovog branioca sa jedne strane i tužioca sa druge strane o uslovima pod kojima bi optuženi priznao krivicu za djelo za koje se tereti. Takav sporazum nakon što se sklopi i potpiše dostavlja se sudu. Sud nakon što zaprimi sporazum može usvojiti ili odbaciti sporazum. Ukoliko ga usvoji, zakazuje se ročište za izricanje kazne, a ukoliko sud odbaci sporazum, zakazuje se glavni pretres i sudski postupak po optužnici se nastavlja.

---

¹⁴ „Službeni glasnik BiH”, broj: 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13,

¹⁵ Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske je objavljen u „Službenom glasniku RS broj 50/03”. Tekst važećeg ZKP-a RS je objavljen u „Službenom glasniku RS broj 53/12”.

¹⁶ Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH (“Službene novine Federacije BiH broj 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10, 8/13”).

¹⁷ Zakon o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH je objavljen u Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH broj 7/00 od 30. 11. 2000. godine, a izmjene u Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH broj 10/03, 6/05 i 21/10.

¹⁸ <http://pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=29395> (Datum pristupa, 20.03.2017. godine)

Pregovaranje o krivici može otpočeti još u toku istrage, u suštini se svodi na to pod kojim uslovima će osumnjičeni odnosno optuženi priznati krivicu. Ukoliko se tužitelj i osumnjičeni/optuženi dogovore o uslovima priznanja krivice, tada zaključuju sporazum koji mora biti potpisan od tužitelja, osumnjičenog/optuženog i njegovog branioca.

Ukoliko osumnjičeni/optuženi pristane da prizna krivicu, tužitelj može sa svoje strane ponuditi:

- izricanje kazne ispod zakonskog minimuma, primjenom odredbi o ublažavanju kazne (npr. za krivično djelo za koje je predviđena kazna zatvora najmanje tri godine može mu ponuditi kaznu zatvora u trajanju jedne ili dvije godine i sl.)
- blažu vrstu kazne (npr. izricanje novčane kazne umjesto kazne zatvora) ili drugu vrstu krivično pravne sankcije (npr. uslovna osuda umjesto kazne zatvora ili novčane kazne)¹⁹.

Dakle, kod sporazuma o priznanju krivice i tužilac i optuženi profitiraju od pravne sigurnosti ponuđenog rješenja – tužilac, jer zna da će optuženi biti proglašen krivim, a optuženi, jer zna da će za počinjeno djelo biti lakše kažnjen²⁰. Radi se o situacijama u kojima sud ne odlučuje o kazni, već samo ima ovlaštenja da prihvati ili odbije prijedlog tužilaštva o kazni. Optuženi priznaje djelo ili jednu od više tačaka optužnice kojima se tereti za više djela. Također, ako tužilaštvo to zahtijeva, optuženi se obavezuje da će saradivati sa tužilaštvom kao svjedok.

Tužilaštvopredlaže sudu da ga kazni, u pravilu, manjom kaznom od one koju bi dobio da je postupak proveden. Za ovakav korak, Tužilaštvo se odlučuje iz više razloga. Dva osnovna su potreba za “svjedokom saradnikom”, koji će u postupku teretiti druge optužene (najčešće članove kriminalnih organizacija), i racionalno korištenje resursa koji tužilaštvu, ali i sudu, stoje na raspolaganju. Dosadašnja praksa u Tužilaštvu Bosne i Hercegovine pokazala je da se ovaj institut najčešće primjenjuje u krivičnim postupcima za krivična djela krivotvorenja novca, krijumčarenja lica i poreskih utaja, a vrlo rijetko u predmetima ratnih zločina i kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Sporazumom o priznanju krivice štedi se vrijeme i novac potrebni za izvođenje složenih sudskih postupaka. Pored toga,

---

¹⁹ Ibid,

²⁰ Hogić, N.: (2014) Pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini. Media Centar Sarajevo,

njegova je korist i u tome što se njime svjedoci čije bi svjedočenje kod njih samih stvorilo traumu ne moraju izvoditi na svjedočenje²¹.

Kod ovakvih vrsta sporazuma obaveza suda je da ispitada li je sporazum u skladu sa zakonom. Jedna od olakšavajućih okolnosti je ta što se priznanjem krivičnog djela Tužilaštvo oslobađa od obaveze da učestvujeu sudskom postupku i može svoje snage usmjeriti u pravcu novih istraga.

Bitno je istaći da Zakon o krivičnom postupku ne predviđa pregovaranje o pravnoj kvalifikaciji krivičnog djela ili pregovaranje o eventualnom neprogonu osumnjičenog lica. Samo u dvije izuzetne situacije tužilac ima diskreciono pravo za nepoduzimanje krivičnog gonjenja, i to u slučajevima davanja imuniteta i u postupcima prema maloljetnicima po principu oportuniteta. U postupku pregovaranja sa optuženim, odnosno osumnjičenim, sporazumom o priznanju tužilac može predložiti izricanje kazne ispod propisanog zakonskog minimuma kazne zatvora za određeno krivično djelo²².

Međutim, prilikom davanja ovih prijedloga tužilac je obavezan prijedloge sastaviti u skladu sa općim pravilima za odmjeravanja i ublažavanje kazne, poštujućigranice ublažavanja kazne kako je to propisano Krivičnim zakonom Bosne iHercegovine, jer bi u protivnom sporazum bio protivan načelu zakonitosti i sud bi isti odbacio. Na zahtjev Suda Bosne iHercegovine, Tužilaštvo Bosne iHercegovine je u sporazumima predlagalo raspone kazni npr. da se izkrena kazna zatvora između 3 (tri) i 5 (pet) godina zatvora²³.

Dosadašnja praksa je pokazala da su rijetke situacije kada tužilac predlaže sporazum. U većini slučajeva to rade optuženi ili njegov branilac. Zakon o krivičnom postupku nije striktno propisao formu sporazuma. Ukoliko analiziramo dosadašnje slučajeve vidjet ćemo da se radi o izjavi volja dvije strane, tj. da ima preambulu u kojoj se definišu strane i potom izjavu svake od strana u postupku. Obavezno je da se kroz sporazum definiše da je priznanje dato dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem.

Dijalogom sa osumnjičenim i optuženim Sud utvrđuje da li je sporazum dobrovoljno sklopljen, te da li se do njega došlo svjesno i sa razumijevanjem.

---

²¹ Ibid,

²² http://tuzilastvobih.gov.ba/files/docs/Barasin_govor_za_konferenciju-sporazum_o_priznanju_krivice_27_i_28_03_2008.pdf (datum pristupa, 20.03.2017. godine)

²³ Ibid,

Ukoliko Sud nakon preispitivanja prihvati sporazum, izjava optuženog unosi se u zapisnik izakazuje se ročište za izricanje krivično-pravne sankcije. Odluka o prihvatanju sporazuma je konačna i Sud mora izreći krivičnu sankciju predloženu u sporazumu.

U suprotnom slučaju tj. kada Sud odbaci sporazum, obavještavaju se strane u postupku i to se unosi u zapisnik, nakon čega se zakazuje glavni pretres i nastavlja postupak po optužnici. Prema odredbama Zakona o krivičnom postupku sudovi u Bosni i Hercegovini ne donose posebnu pismenu odluku o prihvatanju ili odbijanju sporazuma, niti je na ove odluke dozvoljena žalba.

3.1. Žalba na odluku suda o prihvatanju ili odbacivanju sporazuma o priznanju krivice

Žalba na odluku suda o odbacivanju sporazuma iz bilo kojeg razloga nije dozvoljena pa se nameće logično pitanje, da li je žalba dozvoljena u slučaju da sud prihvati sporazum o priznanju krivnje i donese presudu na osnovu istog. Ukoliko sud smatra da su ispunjeni svi uslovi za prihvatanje sporazuma o priznanju krivice prihvaćiću isti, što će konstatovati rješenjem na zapisniku i odrediti pretres za izricanje krivično pravne sankcije predviđene sporazumom u zakonski predviđenom roku. Nakon održavanja pretresa donijeće presudu sa činjeničnim i pravnim opisom krivičnog djela iz optužnice, i izreći krivično pravnu sankciju predviđenu sporazumom o priznanju krivnje²⁴.

Prilikom zaključenja sporazuma o priznanju krivice optuženi se poučava da žalba na krivično pravnu sankciju predviđenu sporazumom nije dozvoljena. U situaciji kada bi optuženi odlučio uložiti žalbu na sankciju ista bi morala biti odbačena od strane suda. Razlog navedenog je taj što je tužilac prethodno zaključio sporazum o priznanju krivice na određenu kaznu, pa sud zatim prihvatio ovakav sporazum, tj. ne bi mogao izjaviti žalbu zbog odluke o krivično pravnoj sankciji, tako da bi ovakvu žalbu ukoliko bi bila uložena od strane tužioca, kao i u slučaju kada to učini optuženi, trebalo odbaciti kao nedozvoljenu.

---

²⁴ Ibid, Modul 4. Krivična oblast – skraćeni krivični postupci,

Ipak, žalbu je moguće uložiti jer ona po ostalim osnovama nije izričito isključena (pravo na žalbu zagantovano je i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima), mada ovakva žalba teško može uticati na promjenu odluke suda.

Takođe, optuženi ne bi mogao uložiti žalbu ni zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, jer je optuženi nedvosmisleno priznao krivnju i svjesno se odrekao prava na suđenje, a bez suđenja i provođenja dokaznog postupka kao njegovog bitnog dijela, nema ni utvrđivanja činjeničnog stanja niti pobijanja presude po ovom žalbenom osnovu²⁵.

Izjavljivanje žalbe je moguće u slučaju kada je predmet pobijanja kazne jedinstvena kazna izdržavanje kazne, tj. u slučaju odmjeravanja kazne osuđenom licu.

4. SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE – PRIMJENA U PRAKSI SUDOVA CRNE GORE

Institut Sporazuma o priznanju krivice po prvi put je uveden u procesno zakonodavstvo Crne Gore Zakonom o krivičnom postupku (Službeni list CG br. 57/09 od 18.08.2009. godine), koji je stupio na snagu 26.08.2009. godine. Početak primjene ovog Zakona odvijao se u pet faza. Odredbe glave XX, koje se odnose na sporazum o priznanju krivice, počele su se primjenjivati šest mjeseci nakon stupanja na snagu Zakona o krivičnom postupku, dakle od 26.02.2010. godine. Prema navedenom Zakonu za krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti, osim krivičnih djela terorizma i ratnih zločina, osumnjičenom, okrivljenom i braniocu može se dati prijedlog za zaključenje sporazuma o priznanju krivice, odnosno osumnjičeni, okrivljeni i branilac mogu državnom tužiocu predložiti zaključenje takvog sporazuma.

Sporazumom o priznanju krivice okrivljeni u potpunosti priznaje krivično djelo za koje se tereti, odnosno priznaje jedno ili više krivičnih djela učinjenih u sticaju koja su predmet optužbe, a okrivljeni i državni tužilac se saglašavaju o:

- visini kazne i drugim krivičnim sankcijama koje će okrivljenom biti izrečene u skladu sa odredbama Krivičnog zakona Crne Gore;

---

²⁵ Ibid,

- troškovima krivičnog postupka i imovinskopравnom zahtjevu;
- odricanju stranaka i branioca od prava na žalbu protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma o priznanju krivice kad je sud u potpunosti prihvatio sporazum.

Sporazum o priznanju krivice, shodno odredbama Zakona o krivičnom postupku, može se zaključiti kada se krivični postupak vodi za jedno ili više krivičnih djela, za koje je propisana kazna zatvora do deset godina (član 300. stav 1. Zakona o krivičnom postupku). Inicijativa za zaključenje sporazuma može poteći od državnog tužilaštva, okrivljenog i njegovog branioca. Dakle, ne postoji mogućnost zaključenja sporazuma između oštećenog kao tužioca, privatnog tužioca sa jedne strane i okrivljenog sa druge strane²⁶.

Sporazum o priznanju krivice sadrži i obavezu okrivljenog da u određenom roku vrati imovinsku korist stečenu izvršenjem krivičnog djela, kao i predmete koji se po Krivičnom zakonu Crne Gore imaju oduzeti. Okrivljeni se sporazumom o priznanju krivice može obavezati na ispunjenje jedne ili više obaveza pod uslovom da je, s obzirom na prirodu obaveza, moguće da ih okrivljeni do podnošenja sporazuma o priznanju krivice sudu ispuni, odnosno započne sa ispunjavanjem obaveza. Te obaveze mogu biti:

- da otkloni štetnu posljedicu nastalu izvršenjem krivičnog djela ili da naknadi pričinjenu štetu;
- da ispuni dospjele obaveze izdržavanja, odnosno druge obaveze utvrđene pravosnažnom sudskom odlukom;
- da plati određeni novčani iznos u korist humanitarne organizacije, fonda ili javne ustanove;
- da obavi određeni društveno korisni ili humanitarni rad.

Kad se uputi predlog za zaključenje sporazuma o priznanju krivice stranke i branilac mogu pregovarati o uslovima priznanja krivice za krivično djelo, odnosno krivična djela koja se okrivljenom stavljaju na teret. Sporazum o priznanju krivice mora biti zaključen u pisanom obliku i potpisan od stranaka i branioca, a može se podnijeti najkasnije na prvom ročištu za održavanje glavnog pretresa pred prvostepenim sudom.

Nakon što se u postupku pregovora utvrdila sadržina budućeg sporazuma, na zapisniku pred državnim tužiocem, okrivljeni u prisustvu branioca,

---

²⁶ <http://sudovi.me/podaci/ascg/dokumenta/922.pdf> (datum pristupa, 05.04.2017)

ukoliko ga ima, priznaje krivično djelo ili krivična djela koja mu se stavljaju na teret. Ovo priznanje, budući će biti predmet preispitivanja od strane suda na ročištu, na kome će se odlučivati o prihvatanju sporazuma, trebalo bi da bude takvog kvaliteta da se na osnovu njega može zaključiti da se okrivljeni u okviru slobodnog izlaganja o krivičnom djelu i krivici osvrnuo na sve bitne elemente bića krivičnog djela koje mu se stavlja na teret i da iz datog priznanja proizilazi njegova krivica, te da je priznanje u skladu sa dokazima sadržanim u spisima predmeta. Budući će sud na ročištu na kome se odlučuje o sporazumu, ispitivati (trebalo bi to učiniti) da li je okrivljeni bio u zabludi u pogledu neke činjenice koja ga je opredijelila da prizna krivično djelo i krivicu, priznanje dato pred tužiocem, trebalo bi da ima takav kvalitet, koji će omogućiti sudu da isključi mogućnost priznanja okrivljenog usljed zablude.

U rješenju o usvajanju sporazuma sud bi trebalo detaljno da obrazloži ispunjenost svakog uslova za zaključenje sporazuma. Na to rješenje stranke i branilac nemaju pravo žalbe, ali ima oštećeni ukoliko nije zadovoljan načinom na koji je riješen njegov imovinsko pravni zahtjev, zbog čega čitav sporazum može doći u pitanje.

Sud će rješenjem usvojiti sporazum o priznanju krivice i donijeti odluku koja odgovara sadržini sporazuma, ako utvrdi:

- da je okrivljeni svjesno i dobrovoljno priznao krivično djelo, odnosno krivična djela koja su predmet optužbe, da je priznanje u skladu sa dokazima sadržanim u spisima predmeta i da je isključena mogućnost priznanja okrivljenog u zabludi;
- da je sporazum zaključen u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku;
- da okrivljeni potpuno razumije posljedice zaključenog sporazuma, a naročito da se odriče prava na suđenje i prava na žalbu protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma;
- da sporazumom nisu povrijeđena prava oštećenog i
- da je sporazum u skladu sa interesima pravičnosti, a sankcija odgovara svrsi izricanja krivičnih sankcija.

Kad rješenje o usvajanju sporazuma o priznanju krivice postane pravosnažno sud, bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri dana, donosi presudu kojom se optuženi oglašava krivim u skladu sa usvojenim sporazumom. Protiv ove presude dozvoljena je žalba samo u slučaju kad presuda nije u skladu sa zaključenim sporazumom.

5. ZAKLJUČAK

Sporazum o priznanju krivičnog djela (krivice) u praksi ima sve veći značaj, upravo zbog svojih prednosti, a to su brže rješavanje predmeta, smanjenje troškova, povećanje efikasnosti krivičnog postupka, ušteda na vremenu, i izbjegavanje nepotrebnih zakonskih formalnosti uz očuvanje i zaštitu osnovnih prava subjekata u krivičnom postupku, a prije svih okrivljenog. Krajnji cilj pregovaranja o krivici je zaključenje sporazuma o priznanju krivice, ugovora u pismenom obliku koji sačinjavaju tužilac, osumnjičeni odnosno optuženi i njegov branilac. Sporazum se može sačiniti u svakoj fazi krivičnog postupka i za sva krivična djela, bez obzira na propisanu kaznu. Krivična sankcija mora biti određena u skladu sa zakonom, odnosno u rasponu koji zakon određuje, a samo izuzetno kazna može biti odmjerena ispod zakonskog minimuma, odnosno, može biti ublažena.

Sporazum o priznanju krivice se prema pozitivnim zakonskim rješenjima može zaključiti i za najteža krivična djela. Da bi proizveo pravno dejstvo neophodno je da se sa njim usaglasetužilac, sud i oštećeni. Osnovni uslov da bi sporazum o priznanju krivičnog djela bio uzet u razmatranje je da optuženi bude potpuno svjestan karaktera i posljedice koje vuče priznanje krivice.

Važno je istaći da u sudskoj praksi priznanje ima značaj olakšavajuće okolnosti prilikom odmjerenja kazne i da se tretira kao držanje u činioca nakon izvršenog djela. Priznanje jeste poželjan način odbrane okrivljenog budući da olakšava i ubrzava vođenje postupka, ali sudije moraju biti oprezne prilikom njegove ocjene. Naime, sudije treba da vode računa o tome da nije svako priznanje odraz iskrenosti i kajanja zbog učinjenog i zato je nužno utvrditi motive i razloge priznanja. Osim toga, iako je to poželjan vid odbrane okrivljenog, sudije ne smiju ni na koji način da utiču na odluku okrivljenog vezanu za izbor odbrane. Naime, nedopustivo je da sudije okrivljenog podstiču na priznanje stavljanjem u izgled blaže krivične sankcije i da na taj način učine presudan uticaj na odluku okrivljenog o tome kako će se braniti u toku postupka. Okrivljenom treba omogućiti da sam izabere način odbrane, odnosno da se sam opredjeli da li će se braniti priznanjem.

U Bosni i Hercegovini je pregovaranje sa optuženim/ osumnjičenim i njegovim braniocem o priznanju krivice za tužioce jedan vrlo složen proces. Radi se o jednom novom institutu i period njegove primjene je

vrlo kratak. Iz toga razloga teško je očekivati da se uspostavi jedna rutina u takvom kratkom periodu, a tome naročito doprinosi i neujednačena praksa u postupku pregovaranja.

LITERATURA

1. Blagojević, M.: (2005) Ogleđi iz krivičnog procesnog prava“ (odabrani autorski radovi), Štampa. Doboj,
2. Damaška, M.: (1997) O miješanju inkvizitornih i akuzatornih procesnih formi. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, broj 2/1997,
3. Hogić, N.: (2014) Pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini. Media Centar Sarajevo,
4. <http://pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti>.
5. <http://sudovi.me/podaci/ascg/dokumenta>
6. <http://tuzilastvobih.gov.ba>
7. <http://weblibrary.apeiron-uni.eu>
8. Modul 4. Krivična oblast – skraćeni krivični postupci (2006), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
9. Pavišić, B.: (2002) Italijanski krivični postupak. Pravni fakultet Rijeka,
10. Sijerčić-Čolić, H., et al.: (2005) Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini. Savjet/Vijeće Evrope i Evropska komisija, Sarajevo,
11. Sijerčić-Čolić, H.: (2003) Rasprava o reformi u krivičnom pravosuđu i krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, s posebnim osvrtom na novo krivično procesno pravo. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu 10 (2003) 1,
12. Simović, M.: (2011) O nekim aspektima instituta krivične nagodbe“, Angloameričko i evropsko kontinentalno pravo. Pravni život, Časopis za pravnu teoriju i praksu, broj 9/2011, godina LX, Knjiga 547, 1-1016. Beograd,
13. Službeni glasnik BiH, broj: 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13,

14. Škulić, M.: (2009) Osnovne novine u krivičnom procesnom pravu Srbije. Nova rešenja u krivičnom procesnom zakonodavstvu, teoretski i praktični aspekt, Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksu, Beograd.
15. Turanjanin, V.: (2011) Uvođenje adversarnog sistema u Rusiji kroz prikaz dva najvažnija instituta – Porotu i Sporazum o priznanju krivice, Glasnik prava. Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu.
16. Zacharias, C.F.: (1998) Justice in Plea Bargaining. William and Mary Law Review, Vol. 39, Issue 4, Article 4,
17. Zakon o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH broj: 7/00 od 30. 11. 2000. godine, a izmjene u Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH broj 10/03, 6/05 i 21/10),
18. Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH (“Službene novine Federacije BiH broj 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10, 8/13“).
19. Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasniku RS broj; 50/03, 53/12“).